

سپس می‌گویند از زمانی که این حدیث را از رسول الله ﷺ را شنیدم، هیچ شبی بر من نگذشت مگر آنکه وصیت نامه‌ام پیش من بود.

- **امام احمد رَضِيَ اللهُ عَنْهُ می‌گوید:** (هر حدیثی را که نوشتم به آن عمل کردم. حتی آن حدیث پیامبر را شنیدم که ایشان حجامت (خون‌گیری) کرد و به اَباطیبه یک دینار داد. من هم هنگامی که حجامت کردم به فردی که این کار را برای من انجام داد، یک دینار دادم.

- **امام بخاری رَضِيَ اللهُ عَنْهُ می‌گوید:** (از زمانی که شنیدم غیبت کردن حرام است، هرگز غیبت نکردم. من امیدوارم که در حالی به ملاقات پروردگار بروم که مرا به خاطر غیبت کردن سرزنش و محاسبه نفرماید).

- **در حدیث آمده است:** (کسی که پس از هر نمازی آیه الکرسی را بخواند تا زمان مرگ چیزی دیگر او را از دخول در بهشت منع نمی‌کند) (بیهقی، سنن الکبری). ابن القیم رَضِيَ اللهُ عَنْهُ می‌گوید: (شنیده‌ام که شیخ الاسلام ابن تیمیه گفته است: خواندن آیه الکرسی پس از هر نمازی را هرگز ترک نکردم مگر آنکه آن را فراموش کرده باشم یا امری از این قبیل روی داده باشد).

* بعد از علم و عمل، باید [مردم را] به سوی آنچه خداوند به شما ارزانی داشته است دعوت کرد، و نباید ثواب از خود و نیکی را از دیگران دریغ کرد. پیامبر ﷺ می‌فرماید: (کسی که [فرد دیگری را] به سوی خیر و نیکی راهنمایی می‌کند، همانند کسی است که آن نیکی را انجام می‌دهد) (مسلم). همچنین می‌فرماید: (بهترین شما کسی است که قرآن را یاد بگیرد و به دیگران یاد بدهد) (بخاری). همچنین فرموده است: (سخنان و عقاید مرا حتی اگر یک آیه از قرآن باشد به دیگران برسانید) (بخاری و مسلم). با افزایش ترویج خیر و نیکی، ثواب شما نیز بیشتر و افزون‌تر می‌شود و نیکی‌ها در دنیا و پس از مرگ برای شما استمرار می‌یابد. پیامبر ﷺ می‌فرماید: (هر گاه انسان از دنیا برود اعمالش از او جدا می‌شوند [ثواب هیچ عملی به او نمی‌رسد] به جز سه چیز که عبارتند از: صدقه جاریه، علم نافع که به وسیله آن به دیگران سود برساند و فرزند صالحی که برای او دعا کند) (مسلم).

◀ **هشدار:** در هر روز بیش از (۱۷) بار سوره حمد را می‌خوانیم در آن از شر کسانی که به آن خشم و غضب گرفته شده است و گمراهان [به خدا] پناه می‌بریم. اما در اعمال، همانند آنان رفتار می‌کنیم. از آموختن خودداری می‌کنیم تا جاهلانه عمل کنیم. این کار همان عمل نصاری (مسیحیان) گمراه است. یا اینکه یاد می‌گیریم اما به آن عمل نمی‌کنیم که این نیز شیوه و رفتار یهود مورد غضب و خشم پروردگار است.

از خداوند می‌خواهیم که به ما و شما، علم سودمند و عمل صالح عنایت بفرماید.

والله ورسوله أعلم، وصلى الله وسلم على سيدنا وحبيبتنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين.

مقدمه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله والصلاة والسلام على سيدنا ونبينا رسول الله ... اما بعد

برادر و خواهر مسلمان - درود خداوند بر شما باد - بدان که یادگیری چهار چیز بر ما واجب است:

۱ **علم:** که شناخت خداوند - سبحانه و تعالی -، پیامبر ﷺ و دین اسلام است. زیرا باید با علم و دانش خدا را شناخت و پرستش نمود نه با جهل و نادانی. کسی که چنین عمل نماید، سرنوشت او به سوی گمراهی و در این امر همانند مسیحیان خواهد بود.

۲ **عمل:** کسی که [چیزی را] بداند، اما [به آن] عمل نکند، همانند یهود خواهد بود. زیرا آنها علم داشتند اما به آن عمل نمی‌کردند. یکی از حیل‌های شیطان آن است که انسان را از علم دور کند تا انسان در پیشگاه خداوند به وسیله جهل و نادانی اش عذر و بهانه بیاورد! [انسان] نمی‌دانست که هر کسی که توانایی یادگیری داشته باشد اما آن را انجام ندهد، در حقیقت حجت بر او تمام شده است. قوم نوح عَلَيْهِمُ السَّلَام این حیل را در پیش گرفتند: ﴿جَعَلُوا أَصْيَعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ وَأَسْتَفْسَفُوا نِيَابَهُمْ﴾ (انگشته‌ایشان را در گوششان فرو بردند و لباسهایشان را پایین آوردند [سرشان را کاملاً پوشاندند]) تا حجت بر آنها اقامه نشود.

۳ **دعوت به سوی خداوند:** زیرا دانشمندان و دعوتگران وارثان پیامبران هستند. خداوند - سبحانه و تعالی - بنی اسرائیل را لعن و نفرین کردند. زیرا آنها ﴿كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ﴾ همدیگر را از کار خلاف نهی نمی‌کردند، و حتی جمعی از نیکان آنها با سکوت و سازشکاری، افراد گناهکار را عملاً تشویق می‌کردند، به این ترتیب برنامه اعمال آنها بسیار زشت و ناپسند بود.

دعوت کردن [مردم به سوی خداوند] و آموزش دادن فرض کفایه است. اگر گروهی از مردم آن را انجام دادند، هیچ کس گناهکار نخواهد بود. اما اگر همه مردم از انجام آن سر باز زنند همگی گناهکارند.

۴ **داشتن صبر و بردباری در مشکلات و آزارها:** در همه مراحل یادگیری، عمل کردن به آن تعالیم و دعوت کردن به سوی آن.

ما با هدف مشارکت در از بین بردن جهل و تسهیل کسب علم واجب، در این کتاب مختصر حداقل کافی [و لازم] از علوم شرعی را همراه با سه جزء آخر قرآن کریم و تفسیر آن گرد آورده‌ایم. علت انتخاب این اجزاء، کثرت تکرار سوره‌های آن بود. (آب دریا را گرتوان کشید، هم به قدر تشنگی باید چشید).

در این کار همه تأکید و تلاش ما بر رعایت اختصار و احادیث صحیح پیامبر ﷺ بوده است. ما ادعا نمی‌کنیم که در این کار به صورت کامل عمل نموده‌ایم چرا که کمال یکی از صفاتی است که فقط به خداوند اختصاص دارد. اما این کار نهایت تلاش انسان کم کاری است. اگر به راه صواب رفته باشد که این کار، لطف خداوند است. ولی چنانچه اشتباه باشد، این کار از خودمان و شیطان است و خداوند و پیامبرش از آن میرا هستند. خداوند آن کسی را رحمت کند که عیب‌هایمان را با نقد هدمند و سازنده به ما هدیه نماید.

از خداوند می‌خواهیم که به همه کسانی که در تهیه، چاپ و نشر این کتاب مشارکت داشته‌اند، بهترین پاداش را عنایت فرماید و [این عمل] آنان را بپذیرد و جزا و پاداش آنان را مضاعف بگرداند.

والله أعلم، وصلى الله وسلم على سيدنا ونبينا محمد وآله وصحبه أجمعين.

برای کمک یا مشارکت در خواست کتاب به صورت عمده یا اطلاعات بیشتر درباره طرح به

سایت www.tafseer.info مراجعه کنید و یا با پست الکترونیکی far@tafseer.info مکاتبه نمایید.

چاپ سوم، با اضافات و ویرایش، ذي الحجة ۱۴۳۲ هـ. ق